

Gebeurtenis uit de Franse tijd

Gerrit Buter

Bij de Volkerenslag te Leipzig in oktober 1813 delft Napoleon het onderspit tegen de geallieerde legers van o.a. Pruisen en de Russen. Daarna trekken de legers snel op om ons land te bevrijden van de Fransen. Op 12 november 1813 trekken de eerste kozakken al Zwolle binnen en op 19 november steken ze de IJssel over en bevinden ze zich op de Veluwe.

Kozakkenkrijgers te paard

Op die dag vindt er in Nijkerk een opstand plaats omdat men denkt dat de bevrijding nabij is. Fransgezinde lieden worden lastig gevallen en er worden vernielingen aangericht. Doch men is hiermee nog te vroeg, want de volgende dag, 21 november, verschijnt er een Franse troepenmacht in de stad om de rust te herstellen. Deze troep soldaten komt uit Putten en voert vandaar een gevangene mee, Aart de Vries, bijgenaamd “de Grut”. Hij heeft te vroeg en te luid “Oranje Boven” geroepen, hetgeen in die dagen vaker voorkomt. Hij is vastgebonden aan de staart van een paard en wordt zo meegevoerd.

Als een deel van de troep zich in “De Roskam” ophoudt, staat Aart luid schreiend met zijn gebonden handen voor zijn gezicht, maar intussen is hij bezig om met zijn tanden de touwen los te peuteren. Net als de troep de reis wil vervolgen is de strik los. Aart stoot een paar soldaten aan de kant, springt over een kerkmuur en vlucht weg. Een paar kogels worden hem nagezonden maar kunnen hem niet deren.

De Fransen zijn niet lang gebleven want op 22 november komen de eerste kozakken in Nijkerk aan. Die dag komen ze ook in Putten aan en waarschijnlijk hebben kleine troepen kozakken hier hun bivak opgeslagen. De hoofdmacht vestigt zich echter in Nijkerk, waar de plaatselijke ambachtslieden zoals de smeden, schoenmakers en zadelmakers druk bezig zijn voor hun bevrijders. Ook moet er onder andere levensmiddelen, voer voor de paarden, brandstof, tabak en jenever geleverd worden.

En hoewel de Franse tijd op 2 december 1813 eindigt met het uitroepen van Willem I tot soeverein vorst, trekken er in deze winter nog een tijd lang kozakken door onze streek. Het is alweer lang geleden, maar de herinnering aan hen zal blijven leven door de namen “Kozakkenweg” (een weg in Putten) en “Kozakkenberg” (tussen Putten en Ermelo).

Bron:

Nijkerk, door eeuwen heen, door P.de Zeeuw.

+++